

Intâmpinarea liturgică a vieții pruncului, tema acestei cărți, este prezentată de autor nu doar ca un demers științific ce sondează traiectorii și evoluții diacronice, ci și ca instrument liturgic necesar unei Biserici care se vrea utilă și eficientă în pastorația contemporană. Astfel, dialogul dintre Tradiție și actualitate, pe care ni-l propune această lucrare, mută teologia savantă, de birou, în lucrarea concretă și reală a practicii de „șantier pastoral și liturgic”; aici este singura construcție care merită edificată – omul, înnoit de harul mântuitor, asistat de Biserica timpului în care trăiește.

Dumitru A. Vanca

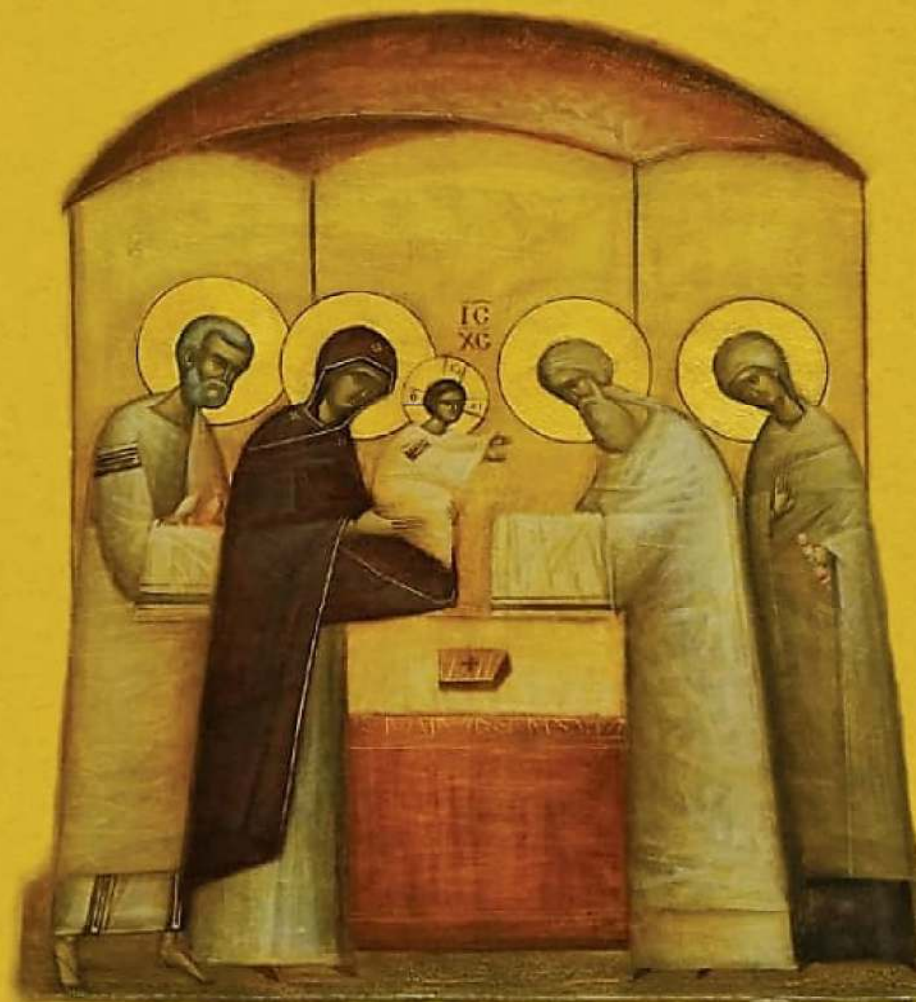
Ediții
REÎNTREGIREA

MIHAIL K. QARAMAH

ÎNTÂMPINAREA VIEȚII

Nașterea și îmbisericirea pruncului în tradiția liturgică ortodoxă

MIHAIL K. QARAMAH

ÎNTÂMPINAREA VIEȚII

NAȘTEREA ȘI ÎMBISERICIREA PRUNCULUI
ÎN TRADIȚIA LITURGICĂ ORTODOXĂ

– evoluție și teologie –

MIHAIL K. QARAMAH

ÎNTÂMPINAREA VIEȚII.
NAȘTEREA ȘI ÎMBISERICIREA PRUNCULUI
ÎN TRADIȚIA LITURGICĂ ORTODOXĂ
– evoluție și teologie –

MIHAIL K. QARAMAH

ÎNTÂMPINAREA VIETII.

NAȘTEREA ȘI ÎMBISERICIREA PRUNCULUI
ÎN TRADIȚIA LITURGICĂ ORTODOXĂ

– evoluție și teologie –

*Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte IRINEU,
Arhiepiscop al Alba Iuliei*

Ediția
REÎNTREGIREA
Alba Iulia, 2021

Tehnoredactare și copertă: **Pr. Andrei Motora**

Coperta 1:

*„Întâmpinarea Domnului”, icoană din iconostasul bisericii
Sfântului Ioan și a Sfinților Noilor Mucenici Brâncoveni,
din Alba Iulia; autori: Ioan și Camelia Popa, tempera pe lemn, 2015*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

QARAMAH, MIHAIL KHALID

Întâmpinarea vieții : nașterea și îmbisericirea pruncului în tradiția liturgică ortodoxă : evoluție și teologie

/ Mihail K. Qaramah ; carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba
Iuliei. - Alba Iulia : Reîntregirea, 2021

ISBN 978-606-509-498-7

2

EDITURA REÎNTREGIREA

Str. Mihai Viteazul, nr. 16

510010, Alba Iulia (RO)

Tel: 0258 811 690

editurareintregirea@gmail.com

www.editurareintregirea.ro

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	7
ABREVIERI.....	13
INTRODUCERE.....	15
1. RÂNDUIALA DIN ZIUA NAȘTERII PRUNCULUI.....	19
1.1. Ritul actual.....	19
1.2. Necurăția rituală post-partum: evidențe din primul mileniu creștin	21
1.3. Rânduiala din ziua nașterii pruncului în vechile mss. grecești.....	38
1.4. Rugăciunile după nașterea pruncului potrivit vechilor Molitfelnice românești.....	64
1.5. Rânduiala la trei zile după nașterea pruncului.....	75
1.6. Cum înțelegem „necurăția” post-partum astăzi?	79
2. RÂNDUIALA DIN ZIUA A OPTA DUPĂ NAȘTEREA PRUNCULUI.....	95
2.1. Rânduiala actuală	95
2.2. Ritul însemnării pruncului, în vechile mss. grecești.....	96
2.3. Semnificația ritului însemnării pruncului ...	111

3. RÂNDUIALA CE SE SĂVÂRȘEȘTE LA PATRUZECI DE ZILE DUPĂ NAȘTEREA PRUNCULUI.....	121
3.1. Rânduiala actuală	121
3.2. Ritul îmbisericii potrivit vechilor mss. grecești	124
3.3. Semnificația ritului îmbisericii.....	165
4. RÂNDUIALA CE SE SĂVÂRȘEȘTE PENTRU FEMEIA CARE A PIERDUT SARCINA	175
4.1. Ritul actual	175
4.2. Rugăciunile pentru femeia care a pierdut sarcina, în tradiția scrisă	181
4.3. Revizuirii ale rugăciunii pentru femeia care a pierdut sarcina	186
CONCLUZII ȘI PROPUNERI	211
ANEXĂ: RÂNDUIELILE PRIVITOARE LA NAȘTEREA OMULUI (propunere de redactare).....	219
Rânduiala ce se face după nașterea pruncului	221
Rânduiala însemnării pruncului în ziua a opta după nașterea sa.....	225
Rânduiala îmbisericii pruncului	227
Rugăciunea ce se face când femeia a pierdut fără voie pruncul zămislit într-însa	231
Rugăciunea pentru nașterea de prunci.....	235
BIBLIOGRAFIE.....	237

PREFAȚĂ

Pentru omul religios realitățile spirituale ale vieții nu sunt doar o alternativă la viața biologică, ci sunt în primul rând un mod de viețuire cotidiană, o pregustare a celei veșnice. Scriindu-le corintenilor, Pavel îi avertizează: „Carnea și sângele nu pot să moștenească împărăția lui Dumnezeu” (1 Cor. 15, 50). Creștinii au căutat neîncetat această realitate nepieritoare, imprimând sigiliul veșniciei oricărei activități sociale; nașterea și căsătoria, fântâna și casa, holda și via, boala și moartea... toate conec-tate prin rugăciune și prin binecuvântare de la izvo-rul harului (1 Tim. 4, 4-5). Generație după generație, strat după strat, rugăciunea Bisericii a căpătat forme și structuri cuprinse în colecții de texte liturgice, pe care azi le cunoaștem sub denumirea de *Molitfelnic*. Extrem de sugestiv și cuprinzător, între cele trei im-portante calități ale acestei cărți pe care o publica în limba română la Bălgrad în 1689, Ioan Zoba număra și larga cuprindere a rugăciunilor sale: „Cuprinde în-tr-înșa toată viața omului creștin, din ceasul nașterii până în ceasul morții și până la îngropăciune”¹.

¹ *Molităvnic*, Bălgrad, 1689, „Predoslovie”, f. VIr.

Între aceste rânduieli, cele mai vechi și mai dezvoltate sunt riturile conexe nașterii. Întâmpinarea liturgică a vieții pruncului, tema acestei cărți, este prezentată de autor nu doar ca un demers științific ce sondează traiectorii și evoluții diacronice, ci și ca instrument liturgic necesar unei Biserici care se vrea utilă și eficientă în pastorația contemporană. Din această dublă perspectivă, lucrarea propusă de Mihail K. Qaramah cercetează rânduielile Bisericii nu doar dinafară, cu ochiul critic al cercetătorului care clasează și ordonează materialul, făcându-l mai ușor de înțeles, ci mai ales din interior, cu duhul omului practic, omul Bisericii, pe care o slujește (deși nu ca preot încă).

Pentru Mihail Qaramah expresia „Tradiția este credința vie a celor morți” nu este doar o metaforă, ci o aplicare vie și concretă la legile dinamicii liturgice: „Evhologhiul este o carte a experienței Bisericii, riturile cuprinse într-însa fiind permanent vii și având rolul de a împărtăși credincioșilor din toate timpurile harul mântuitor” (pp. 16-17). Autorul nu idolatrizează trecutul, nici nu îl integrează într-un construct „vintage” pentru a-l etala cu superioritatea cunoscătorului avizat, ci îl revigorează, păstrând duhul vechiului conținut. Intervențiile lui nu sunt nici chirurgie liturgico-estetică, ce elimină surplusul, nici creații narcisiste și elucubrante (pe care, grație internetului, le vedem tot mai des), ci forme tradiționale de răs-

puns la nevoile concrete ale vieții. De aceea, pentru autor memoria liturgică a vechilor rânduiești este călăuză care păstrează Biserica pe linia Tradiției, iar textul evhologic – în logica și sensul care l-au generat. Astfel, dialogul dintre Tradiție și actualitate, pe care ni-l propune această lucrare, mută teologia savantă, de birou, în lucrarea concretă și reală a practicii de „șantier pastoral și liturgic”; aici este singura construcție care merită edificată – omul, înnoit de harul mântuitor, asistat de Biserica timpului în care trăiește.

Adăpate din tematica cercetărilor doctorale pe care autorul tocmai le-a finalizat, subiectele abordate în această lucrare sunt un răspuns avizat asupra unor dileme ridicate de „fluiditatea” și instabilitatea rubricilor din ultimele ediții ale Molitfelnicului sau de noile realități medicale. Acesta este motivul pentru care, după ce suntem purtați prin structuri, rânduiești și texte din învecinata periferie bizantină, după ce ordonează materialul, reșezând cronologii și filiații liturgice, Mihail Qaramah ne face să înțelegem ce e eronat, inutil sau decadent în textele evhologice utilizate azi. Lucrarea nu este însă doar una de arheologie liturgică, ci mai ales una de adânci reflecții teologice; formulele sunt utilizate doar pentru a înțelege duhul care a purtat Biserica în respirația sa creatoare. Ținându-se departe de superbia specialistului care înțelege și cele de neînțeles, autorul aruncă propuneri în arena dezbaterilor teologice, fără să evite a prezenta cu ones-

titate raționamentele teologice ale taberelor angajate în dezbateri. Dacă soluțiile avansate de autor se vor regăsi în viitoarele ediții, va fi o victorie nu pentru sine, ci pentru duhul viu al Tradiției Bisericii.

Citind această lucrare, veți înțelege de ce tema „necurăției femeii” este o temă falsă. Bazat pe mai multe referințe din literatura patristică, Mihail K. Qaramah trasează ruta evolutivă a acestui concept, urmărind evoluția evhologică dinspre formalismul veterotestamentar, înspre conceptul penitențial-monastic medieval (sec. XII-XIV), necunoscut Bisericii primelor secole care îngăduia participarea femeilor la sfințele slujbe chiar și în timpul lunarei lor „necurății” ori după nașterea de prunci (*Didascalia Apostolilor*, *Constituțiile Apostolice*, Ioan Hrisostom, Grigore cel Mare etc.). Explicațiile savante și de o precoce maturitate științifică clarifică aspecte confuze din practica liturgică post-natală, despre care, fără a îndrăzni să spunem că sunt la limita magicului popular, credem că au nevoie de reasezări contemporane, pe care autorul ni le oferă.

Cu maturitate și pragmatism empatic sunt elaborate și reflecțiile pe marginea rugăciunilor Bisericii pentru femeia care a pierdut sarcina și pentru pruncii morți nebotezați. Chiar dacă nu veți găsi aici răspunsuri definitive și nici rânduiești prea îndrăznețe pentru acest timp al Bisericii noastre, discuțiile deschise de autor pe marginea acestor subiecte vor duce

cu siguranță spre soluții pe care acum doar le putem bănuși. Ușa s-a deschis.

Departat de a rămâne o scriere „haute couture”, inutilă și sterilă, „*Întâmpinarea vieții. Nașterea și îmbisericirea pruncului în tradiția liturgică ortodoxă*” este o lucrare de avangardă și pionierat tocmai prin faptul că propunerile și soluțiile sunt bine ancorate în Tradiția liturgică și pe solul dogmatic al Bisericii Răsăritene, pe care autorul le mănuieste cu abilitatea unui specialist „Rubik’s Cube”, reasezând totul la locul din care vremea și neștiința le-au mișcat.

Pr. prof. univ. Dumitru A. Vanca

Alba Iulia, 1 octombrie 2021,
la praznicul Acoperământului Maicii Domnului